

GEOGRAFIYA DARSİ MASHG‘ULOTLARIDA INOVATSİONAL TA‘LİM METODLARI

G.A.Rahmatova,

Sh.E. Xodjaniyazova

Buxoro davlat pedagogika instituti Aniq va tabiiy fanlar fakulteti,
Geografiya va iqtisodiy bilim asoslari yo‘nalishi talabalari

Annotatsiya:

Geografiya darsi, o'quvchilarga yer yuzasining tabiiy va ijtimoiy jarayonlarini, shuningdek, inson faoliyatining atrof-muhitga ta'sirini o'rgatish uchun muhim ahamiyatga ega. Innovatsion ta'lim metodlari, o'quv jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishda yordam beradi. Ushbu maqolada geografiya darslarida qo'llaniladigan innovatsion ta'lim metodlari, ularning afzalliklari va amaliy qo'llanilishi haqida batafsil ma'lumot beriladi.

Kalit so‘zlar: interaktiv ta'lim platformalari, interfaol metodlar, innovatsion yondashuv, loyiha, muammolar, natijalar.

Abstract:

The geography lesson is important for teaching students the natural and social processes of the earth's surface, as well as the impact of human activities on the environment. Innovative educational methods help to make the learning process more effective and interesting. This article provides detailed information about innovative teaching methods used in geography classes, their advantages and practical applications.

Keywords: interactive educational platforms, interactive methods, innovative approach, project, problems, results.

Geografiya o'qitish metodikasi — bu geografiya fanini o'qitish jarayonida qo'llaniladigan usullar, strategiyalar va texnikalarning yig'indisidir. Geografiya o'qitish metodikasi o'quvchilarning geografik bilimlarini rivojlantirish, ularni muammolarni hal qilishga, tanqidiy fikrlashga va amaliy ko'nikmalarni egallashga undashga qaratilgan. Innovatsion ta'lim metodlari o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi, ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi va o'rganish

jarayonini qiziqarli qiladi. Geografiya darslarida innovatsion metodlarni qo'llash, o'quvchilarning mavzuni chuqurroq tushunishlariga, o'z fikrlarini ifoda etishlariga va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini oshirishga yordam beradi. Interfaol ta'lim metodlari o'quvchilarning dars jarayonida faol ishtirok etishlarini ta'minlaydi. Ushbu metodlar orasida guruhli ish, muhokama, rolli o'yinlar va simulyatsiyalar mavjud. Masalan, geografiya darsida o'quvchilarni kichik guruhlariga bo'lib, har bir guruhga ma'lum bir geografik hududni o'rganish vazifasi berilishi mumkin. Bu usul o'quvchilarga o'zaro fikr almashish, muammolarni birgalikda hal qilish va o'z bilimlarini amaliyotda qo'llash imkonini beradi. Zamonaviy texnologiyalar, masalan, interaktiv ta'lim platformalari, virtual reallik (VR) va geografik axborot tizimlari (GAT) geografiya darslarida innovatsion metodlar sifatida qo'llanilishi mumkin. Interaktiv ta'lim platformalari orqali o'quvchilar geografik ma'lumotlarni o'rganish, testlar va viktorinalarda ishtirok etish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Virtual reallik texnologiyalari esa o'quvchilarga turli geografik hududlarni "his qilish" imkonini beradi, bu esa ularning qiziqishini oshiradi. Loyihalash metodlari o'quvchilarga o'z bilimlarini amaliyotda qo'llash imkonini beradi. Geografiya darsida o'quvchilar o'zlari tanlagan mavzu bo'yicha loyiha tayyorlashlari mumkin. Masalan, o'quvchilar o'z hududlaridagi ekologik muammolarni o'rganish va ularni hal qilish bo'yicha takliflar ishlab chiqishlari mumkin. Bu usul o'quvchilarning ijodkorligini, mustaqil fikrlashini va jamoaviy ish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Muammoli ta'lim metodlari o'quvchilarga real hayotdagi muammolarni hal qilishga qaratilgan. Geografiya darsida o'quvchilarga muayyan muammo berilib, uni hal qilish uchun tadqiqot olib borishlari so'ralishi mumkin. Masalan, iqlim o'zgarishi yoki tabiiy resurslardan foydalanish bilan bog'liq muammolarni o'rganish. Bu usul o'quvchilarning analitik fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi va ularni mustaqil o'rganishga undaydi. O'yinlar va simulyatsiyalar geografiya darslarida innovatsion metodlar sifatida qo'llanilishi mumkin. O'quvchilar uchun turli xil o'yinlar, masalan, geografik viktorinalar, kartalar bilan ishlash o'yinlari yoki simulyatsiya o'yinlari tashkil etilishi mumkin. Bu usul o'quvchilarning qiziqishini oshiradi va mavzuni o'rganishni yanada qiziqarli qiladi. Flipped classroom metodida o'quvchilar darsdan oldin mavzuni o'z-o'zidan o'rganadilar, darsda esa olingan bilimlarni amaliyotda qo'llashga e'tibor qaratiladi. Geografiya darsida o'quvchilar darsdan oldin video darslar yoki maqolalar o'qib, darsda olingan bilimlarini muhokama qilishlari va amaliy mashg'ulotlarda ishtirok etishlari mumkin. Bu usul o'quvchilarning mustaqil

o'rganish qobiliyatini oshiradi. Kross-kurslar metodida geografiya darslari boshqa fanlar bilan integratsiyalashadi. Masalan, geografiya va tarix fanlarini birlashtirib, o'quvchilarga tarixiy voqealar va ularning geografik kontekstini o'rganish imkoniyati beriladi. Bu usul o'quvchilarning bilimlarini kengaytiradi va ularni turli fanlar o'rtasidagi bog'liqlikni tushunishga yordam beradi. Geografiya darslarida innovatsion ta'lim metodlarini qo'llash o'quvchilarning qiziqishini oshiradi, ularning faol ishtirokini ta'minlaydi va mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Interfaol ta'lim metodlari, zamonaviy texnologiyalar, loyihalash metodlari, muammoli ta'lim, o'yinlar va simulyatsiyalar, flipped classroom va kross-kurslar kabi metodlar geografiya darslarini yanada samarali va qiziqarli qilishda muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar ushbu metodlarni qo'llash orqali o'quvchilarning bilimlarini yanada chuqurlashtirishlari va ularni real hayotdagi muammolarni hal qilishga tayyorlashlari mumkin. Innovatsion ta'lim metodlari yordamida geografiya darslari nafaqat bilim berish, balki o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga ham xizmat qiladi. Shuning uchun, o'qituvchilar ushbu metodlarni o'z darslarida qo'llashga harakat qilishlari zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Mamatov, A. (2020). Innovatsion ta'lim metodlari: nazariya va amaliyot. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.
2. Saidov, B. (2019). Geografiya darslarida interfaol metodlarni qo'llash. Tashkent: Fan va texnologiya.
3. Xolmatov, D. (2021). Ta'limda zamonaviy texnologiyalar: o'qituvchilar uchun qo'llanma. Tashkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.
4. Abdullaeva, N. (2022). Geografiya ta'limida innovatsion yondashuvlar. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim muassasalari.
5. Toshpulatov, R. (2023). O'qitishda kreativ yondashuvlar: metodik qo'llanma. Tashkent: O'zbekiston Ta'limi.
6. Jumaniyazov, S. (2020). Muammoli ta'lim metodlari: nazariy asoslar va amaliyot. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim muassasalari.
7. Ismoilov, A. (2021). Geografiya darslarida o'yin metodlarini qo'llash. Tashkent: O'zbekiston Ta'limi.
8. Qodirov, M. (2022). Flipped classroom: ta'lim jarayonida yangi yondashuvlar. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim muassasalari.

9. Sultonov, E. (2023). Geografik axborot tizimlari va ta'lim. Tashkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.

10. Yusupov, I. (2020). Innovatsion ta'lim metodlari va ularning ta'lim jarayonidagi o'rni. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.

